

L'avaluació dels processos d'aprenentatge de l'alumnat en l'Educació Primària

Autor: Mengual Caudeli, Aina (Maestro. Especialidad en Educación Infantil Graduado de Primaria con Mención en Lengua Inglesa. Asesora de formación del CEFIRE).

Público: Mestres de Primària. **Materia:** Totes les especialitats de Primària. **Idioma:** Catalán.

Título: L'avaluació dels processos d'aprenentatge de l'alumnat en l'Educació Primària.

Resumen

L'avaluació és, segons Laforcade, una fase fonamental del procés d'ensenyança-aprenentatge que ens permet reflexionar sobre el propi procés i planificar els mecanismes correctors necessaris. Així doncs diguem que l'avaluació té, en ella mateixa, dues finalitats. Per una banda, comprovar si s'han obtingut els objectius educatius proposats i per l'altra, establir actuacions per tal d'adequar l'acció educativa a les característiques i necessitats dels alumnes. L'avaluació esdevé un procés clau de reflexió per arribar a l'èxit educatiu.

Palabras clave: avaluació, processos d'avaluació, instruments, tècniques.

Title: The evaluation of the learning processes of students in Primary Education.

Abstract

The evaluation is, according to Laforcade, a fundamental phase of the teaching-learning process that allows us to reflect on the process itself and to plan the necessary corrective mechanisms. So let's say the evaluation has, in itself, two purposes. On the one hand, to see if the proposed educational objectives have been obtained and on the other, to establish actions to adapt the educational action to the characteristics and needs of the students. Assessment is a key process of reflection to achieve educational success.

Keywords: evaluation, evaluation processes, instruments, techniques.

Recibido 2017-10-27; Aceptado 2017-11-06; Publicado 2017-11-25; Código PD: 089102

Seguint bàsicament a Amparo Calatayud i Octavi Palanca en la seva obra *La evaluación en la Educación Primaria*, de l'editorial Galàxia, destaquem els següents:

- ¿Què s'avalua? Responent a aquesta pregunta, no sols s'avalua els aprenentatges i grau de desenvolupament dels alumnes, sinó també la pròpia pràctica docent, el funcionament general de cada centre, el currículum i el propi sistema educatiu. És a dir, s'avaluen tots els agents i mecanismes implicats en l'ensenyament.

- Per altra banda, qui avalua? Avaluen, doncs, des d'agents interns al centre educatiu, com son els propis alumnes, professors, claustre i consell escolar, fins agents externs com són la inspecció educativa, l'Institut Valencià d'Avaluació i Qualitat Educativa, i, segons la nova estructura de la Conselleria d'Educació, publicada al DOGV el passat 9 de Juliol del 2007, també s'encarrega de l'avaluació la Direcció General de Política Científica.

- En tercer lloc, i continuant amb la línia reflexiva d'Amparo Calatayud i Octavi Palanca, ens preguntem ¿com s'avalua?. S'avalua doncs, per una banda, amb diverses tècniques i instruments d'avaluació, i per l'altra tenint en compte l'opinió de tot el professorat, pares i orientació pedagògica. A més, la nova Ordre d'Avaluació del passat 13 de Desembre ja nomenada, modifica el sistema de qualificació especificant amb els termes d'Excel·lent, Notable, Be, Suficient i Insuficient.

- Per últim, responem al ¿quan s'avalua? parlant d'avaluació inicial, continua i final. L'avaluació inicial resulta necessària en tot procés d'avaluació, ja que recull informació rellevant sobre la situació acadèmica i personal de l'alumne, fonamental per conduir els seus aprenentatges. L'avaluació continua és imprescindible per a nosaltres, ja que permet la valoració de l'estat en el que es troben els nostres alumnes en tot moment respecte als aprenentatges que pretenem oferir-los. Finalment, és en l'avaluació final on es fa una estimació global de la consecució dels objectius en les diverses àrees i es decideix si l'alumne promociona o no al curs següent.

Cal comentar que, com a novetat, l'article 21 de la mateixa LOMQUE ens introdueix "l'avaluació de diagnòstic en finalitzar el segon cicle de l'educació primària, d'acord amb el que estableixen les administracions educatives". Aquesta

avaluació fa referència a les competències bàsiques a les quals han arribat els alumnes i té un caràcter formatiu i orientador per als centres i informatiu per a les famílies i per al conjunt de la comunitat educativa.

Fins al moment, hem conceptualitzat el terme avaluació, l'hem ubicat al currículum actual i hem tractat aspectes relatius al què, qui, com i quan avaluar. Tenint ja contextualitzada l'avaluació dels processos d'aprenentatge de l'alumnat d'Educació Primària.

CARACTERÍSTIQUES, ESTRATÈGIES, TÈCNiques I INSTRUMENTS D' AVALUACIÓ.

Respecte a les seves característiques i prenent idees de Santos Guerra al seu llibre *Evaluación educativa 1: un proceso de diálogo, comprensión y mejora*, diguem que, entre altres, l'avaluació en Educació Primària és:

- Individualitzada, ja que té en compte els diferents ritmes d'aprenentatge de cada alumne així com la seva situació personal.

- Sistematitzada, perquè planteja una forma de seguiment d'acord amb plans i estratègies prèviament dissenyades.

- Contextualitzada, perquè té en compte el nivell curricular i característiques socioculturals de cada centre educatiu.

- I Continua, ja que permet la valoració de l'adquisició dels aprenentatges a través de la constant recollida de dades.

També podem descriure-la com un procés:

- Orientador, per permetre fer valoracions constructives per a la millora del sistema educatiu.

- Democràtic, ja que està a disposició de tots els implicats en el procés educatiu.

- Formatiu, a fi de detectar les dificultats d'aprenentatge en el moment en que es produïsquen per tal de tractar-les i reconduir-les cap a una formació promotora del desenvolupament integral del nen.

- I Global, ja que com es diu a l'article segon de l'Ordre d'avaluació del 13 de desembre, l'avaluació tindrà en compte el progrés de l'alumne en el conjunt de les àrees de currículum, així com les distintes dimensions del seu desenvolupament.

Per altra banda, respecte a les estratègies de l'avaluació en Educació Primària, comentar que la determinació de l'estratègia general d'avaluació d'un centre educatiu deuria ajustar-se als següents requisits d'acord amb el Llibre Blanc de 1989 per a la Reforma del Sistema Educatiu:

- Ser conseqüent amb els objectius dels nivells i cicles marcats pel currículum

- Comptar amb un compromís sòlid per part d'una Comunitat Educativa que té clar que s'ha d'actuar en benefici de l'alumne.

- Realitzar-se de forma continua i suficient

- Tenir en compte la pluralitat de valors de la Comunitat Educativa

- Ser realitzada pels propis agents i sistemes sobre els quals s'exerceix l'avaluació.

- I comptar amb suficients recursos materials, econòmics i humans.

Aquestes estratègies es duen a terme a través d'una sèrie de tècniques i instruments d'avaluació que a continuació especifico:

En primer lloc, respecte a les tècniques d'avaluació en Educació Primària, en destaquem tres que són bàsiques:

- L'observació directa i l'experimentació, ja que el contacte amb l'alumnat és diari i les possibilitats d'utilitzar esta tècnica són moltes

- A més, les entrevistes, tant formals com informals, per a obtindre informació sobre diferents aspectes de l'alumnat i de les corresponents famílies

- Així com també els qüestionaris, per a estudiar el grau d'assimilació i acomodació dels aprenentatges que estableix l'alumnat.

Aquestes tècniques requereixen la utilització de diversos instruments que garantitzen la seua eficàcia, anomenem 2 tipus d'instruments: oficials i oficinosos.

Respecte als instruments de caràcter oficial, l' Ordre del 13 de Desembre del 2007 sobre l' avaluació de l' Educació Primària en la Comunitat Valenciana, d'acord amb l'Ordre Ministerial del 19 de Juny del 2007 que modifica el sistema de qualificacions en aquesta mateixa etapa, estableix que els documents oficials d'avaluació seran els següents:

- l' expedient acadèmic,
- les actes d'avaluació,
- l' historial acadèmic d'Educació Primària,
- l' informe personal per trasllat
- i l' informe d'aprenentatge.

Per altra banda, a nivell de centre, correspondrà al professor seleccionar aquells instruments d'avaluació d'acord amb les característiques del seu grup-classe i la seua programació didàctica. Entre els diversos instruments, menciona els següents:

Graelles d'escala gràfica en les que junt al criteri concret a avaluar, es col·loquen les referències: sempre, a vegades, freqüentment o mai.

Llistats o fulls de control i seguiment: instruments de registre de dades del grup que permet observar el nivell d' assimilació d'objectius i continguts tant a nivell individual com del propi grup-classe.

També tenim diaris de classe, que permeten recollir informació sobre el dia a dia a l' aula.

PROMOCIÓ DE L' ALUMNAT I ELS PLANS ESPECÍFICS DE REFORÇ

D'acord amb l' article 9 sobre promoció del Decret 111/2007, del 20 de Juliol, pel qual s' estableix el currículum d'Educació Primària a la Comunitat Valenciana, l' alumnat accedirà al cicle o etapa educativa següent sempre que es considere que s' ha aconseguit el desenvolupament corresponent de les competències bàsiques i l' adequat grau de maduresa. S' accedirà, així mateix, amb varies àrees suspeses sempre que els aprenentatges no aconseguits no impedeixin seguir amb l' aprofitament del nou cicle o etapa.

Quan no es compleixin aquestes condicions, l' alumne romandrà un any més en el mateix cicle, mesura que sols es podrà adoptar una vegada al llarg de l' Educació Primària, exceptuant casos particulars d' alumnes amb necessitats educatives especials, que podran allargar un any més la seua escolarització en un centre ordinari sempre que així s' afavoreixi la seua integració socioeducativa.

En aquest cas a l' igual que en l' anterior, les decisions que ho requereixin hauran d'anar acompanyades d' un pla específic de reforç o recuperació d' aprenentatges. L' Ordre d' avaluació del 13 de Desembre del 2007 especifica que és el professorat qui elaborarà aquests plans específics d' acord amb les necessitats educatives que presenten els alumnes en qüestió i els criteris establerts pel claustre. En qualsevol dels casos, es compta amb l'assessorament del servei psicopedagògic escolar o Ganivet Psicopedagògic Municipal.

En definitiva, les decisions entorn a la promoció de l' alumnat en Educació Primària, sobretot aquelles més qüestionables, sempre es prendran valorant diversos aspectes i punts de vista, tenint clar en tot moment que s' ha d'afavorir el desenvolupament dels nens i nenes en tots els aspectes que configuren la seua personalitat.

Bibliografía

- Jose Escaño i Maria Gil "Cómo se aprende y cómo se enseña". Editorial ICE, Barcelona, 1992.
- Lara, Rosamary Selene. 2009. La cooperación en la educación superior: una metodología didáctica para trabajar en el aula. México: Universidad Autónoma del Estado de Hidalgo y Editorial Praxis.
- Álvarez Méndez, 2005. Evaluar para conocer, examinar para excluir. Madrid: Morata.